

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 28Co/6/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2120207192
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 08. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Duman
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2023:2120207192.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom zo sudcov – predsedu: JUDr. Peter Duman a členiek: Mgr. Lucia Mizerová a JUDr. Erika Tischlerová v sporovej veci žalobkyne: A. B., nar. XX.XX.XXXX, C. XXXX/XX, D., zast.: RIBÁR & PARTNERS, s.r.o., IČO: 53 191 030, Halenárska 18A, Trnava, proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, Štúrova 2, Bratislava, o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím a iné, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Trnava z 03.02.2023, č. k. 39C/52/2020-158, takto

rozhodol:

I. Napadnutý rozsudok sa vo výroku I v časti povinnosti žalovaného zaplatiť žalobkyni sumu 15 018,12 € s 5 %-ným ročným úrokom z omeškania od 13.05.2020 do zaplatenia do 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku potvrdzuje a v časti o 2 342,50 € s 5 %-ným ročným úrokom z omeškania od 13.05.2020 do zaplatenia sa mení tak, že žaloba sa zamietá.

II. Žalobkyni sa priznáva voči žalovanému nárok na náhradu 22 % trov konania.

odôvodnenie:

– 6 – 28Co/6/2023

Krajský súd 28Co/6/2023-193
v Trnave IČS: 2120207192

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie rozhodol takto:

„I. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni sumu vo výške 17 360,62 € s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne z dlžnej sumy od 13.05.2020 do zaplatenia v lehote do 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

II. Súd konanie v časti o zaplatenie 598,83 € s príslušenstvom zastavuje.

III. Žaloba sa vo zvyšnej časti zamietá.

IV. Žalobca má voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 43,50 %.“

2. Súd prvej inštancie zistil skutkový stav takto:

3. Dňa 11.10.2001 Okresný úrad vyšetrovania Policajného zboru v Šali, ČVS: OUV-298/2001 vydal uznesenie o začatí trestného stíhania pre trestný čin vydierania podľa § 235 ods. 1, ods. 2 písm. a) a písm. b), ods. 3 písm. b) Trestného zákona; pre trestný čin obmedzenia osobnej slobody podľa § 231 ods. 1, ods. 2, ods. 3 Trestného zákona; pre trestný čin lúpeže podľa § 234 ods. 1, ods. 2 písm. a) a písm. b) Trestného zákona; pre trestný čin neoprávneného používania cudzieho motorového vozidla podľa § 249a ods. 1, ods. 3 Trestného zákona. Dňa 29.01.2008 bolo vyšetrovateľ Úradu boja proti organizovanej kriminalite, odboru Bratislava pod sp. zn. PPZ-78/BOK-B-2007 Št vzniesol voči žalobkyni obvinenie pre trestný čin obmedzovania osobnej slobody podľa § 231 ods. 1, ods. 2, ods. 3 a vydierania podľa § 235 ods. I, ods. 2 písm. a), b), c) Trestného zákona č. 140/1961 Zb. účinného do 31.07.2001. Proti uzneseniu

žalobkyňa podala dňa 01.02.2008 sťažnosť, ktorá bola zamietnutá. Dňa 01.02.2008 Okresný súd Trnava vydal uznesenie o vzatí obvinenej žalobkyne do väzby, sp. zn. TP 11/08 s tým, že väzba sa začína od obmedzenia jej osobnej slobody dňa 30.01.2008 o 12.40 hod. Na základe sťažnosti obvinenej rozhodol Krajský súd v Trnave uznesením zo 06.03.2008, sp. zn. 5Tpo/13/2008 o prepustení poškodenej z väzby. Prokurátor Krajskej prokuratúry v Trenčíne uznesením zo 16.09.2008, sp. zn.: IKv 50/07 zastavil trestné stíhanie voči obvinenej E. A. F., pretože trestné stíhanie je premlčané a je preto neprípustné. Vo vzťahu k žalobkyni vyšetrovateľ 09.10.2008 písomne obvinenej oznámil zmenu právnej kvalifikácie tak, že trestný čin, pre ktorý jej bolo vznesené obvinenie, bude posudzovať ako trestný čin vydierania podľa § 235 ods. 1, ods. 2 písm. a), b), c) Trestného zákona účinného v čase spáchania skutku v súbehu s trestným činom obmedzovania osobnej slobody podľa § 231 ods. 1, ods. 2, ods. 3, ods. 4 Trestného zákona účinného v čase spáchania skutku. Dňa 10.05.2010 prokurátor Okresnej prokuratúry v Bánovciach nad Bebravou podal na Okresný súd Trnava obžalobu pre trestný čin obmedzovania osobnej slobody podľa § 231 ods. 1, ods. 2, ods. 3, ods. 4 a vydierania podľa § 235 ods. 1, ods. 2 písm. a), b), c) a ods. 3 písm. b) Trestného zákona č. 140/1961 Zb. Dňa 10.05.2012 Okresný súd Trnava uznesením sp. zn. 7T/36/2010 trestné stíhanie voči žalobkyni a G. H. zastavil, pretože sa skutok nestal. Dňa 08.01.2013 Krajský súd v Trnave vydal uznesenie sp. zn. 3To/103/2012, ktorým zrušil uznesenie Okresného súdu Trnava sp. zn. 7T/36/2010 a vrátil mu vec, aby o nej znovu konal a rozhodol. Dňa 22.02.2018 Okresný súd Trnava rozsudkom sp. zn. 7T/36/2010 žalobkyňu oslobodil spod obžaloby z dôvodu, že nebolo dokázané, že sa skutok stal. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 31.05.2018. Krajský súd v Trnave v konaní o odvolaní žalobkyne rozhodnutím z 28.02.2019, sp. zn. 3To/112/2018 potvrdil rozhodnutie Okresného súdu Trnava z 22.02.2018, sp. zn. 7T/36/2010. Žiadosťou o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci zo 04.11.2019 požiadala žalobkyňa o prerokovanie svojho nároku. Písomným podaním zo 06.05.2020 Generálna prokuratúra SR oznámila žalobkyni neuspokojenie jej nároku, ktorý bol žalobkyni oznámený 13.05.2020. Skutkový priebeh trestného konania, ako aj väzby sú v konaní nesporné. Žalobkyňa si v konaní uplatnila náhradu nemajetkovej ujmy za pobyt vo väzbe v trvaní 36 dní a za nezákonné trestné konanie v trvaní 17 rokov, ktoré spôsobilo u žalobkyne nemajetkovú ujmu v podobe dôvodu neistoty a strachu spôsobenú v dôsledku hrozby trestov v súvislosti s trestnými činmi, za ktoré bola stíhaná, vznik zdravotných problémov, príčinou ktorých bol akútny alebo dlhodobý stres, ktorému bola pri trestnom stíhaní a výkone väzby vystavená, a ktorý si vyžiadal dlhodobé liečenie a spochybnenia bezúhonnosti občana. Žalobkyňa sa domnieva, že rozhodnutia orgánov činných v trestnom konaní, sú nezákonné. Existencia uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy vzniknutej z trestného stíhaní a väzby je sporná. Žalovaný popiera existenciu nároku, nárok považuje za premlčaný. Ďalej namieťa splnenie zákonných predpokladov vzniku nároku na náhradu škody spôsobenej výkonom verejnej moci, a to existenciu nezákonných rozhodnutí, ako aj existenciu vzniku nemajetkovej ujmy a následne aj príčinnej súvislosti, ktorú žalobkyňa nepreukázala. Žalobkyni nepatria ani úroky od 23.02.2018, ale od oznámenia Generálnej prokuratúry SR. Nárok 413,14 € nebol uplatnený pri predbežnom prerokovaní nároku. Pri výsluchu žalobkyňa uviedla, že začalo to v roku 2001, keď ju dvaja neznámi ľudia zobrali do I.. V roku 2008 ju dvaja neznámi ľudia zobrali do J. na výsluch, kde jej oznámili, že E. A. s K. oznámili, že je členka skupiny. Potom ju eskortovali do Leopoldova. Jedného obhajcu jej zakázali. Po prepustení z Leopoldova brala lieky na ukladanie a na spánok. Bála sa jazdiť. Ak pristaví nejaké auto, má strach doteraz. Problémy psychického charakteru má takisto doteraz. Trestné konanie vraj stále nie je skončené. Pokiaľ ide o účasť obhajcov na výsluchoch, nevedela, či sú výsluchy, ale faktúry platila, zápisnice nemala. Trvalo to do roku 2018, keď ju súd oslobodil. Malo to vplyv aj na vzťahy v rodine. Neveste to vplývalo na cukrovku, dcéra bola tehotná, mala psychické problémy, strach. Syn má zdravotné problémy doteraz, prispelo to k jeho rozvodu. Platby za obhajobu realizovala v hotovosti. Účet v L. je jej, účet D. je dcérin. Ona to zaplatila, ale jej peniaze vrátila. Mohlo sa stať, že jedna platba išla aj z účtu M.. Zrejme to brali ako pôžičku konateľky, potom vkladala do pokladne náhradu – vrátenie pôžičky.

4. Súd prvej inštancie právne posúdil zistený skutkový stav podľa § 4 ods. 1 písm. a) bod 1. a písm. f), § 16 ods. 4, § 17 ods. 1 až 4, § 18 ods. 1 až 3, § 19 ods. 1 až 3 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“), § 144, § 145, § 146 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), čl. 17 ods. 2 a čl. 46 ods. 3 Ústavy SR, čl. 5 ods. 1 a 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, takto:

5. Súd prvej inštancie vyhodnotil žalovaným vznesenú námietku premlčania ohľadne náhrady škody ako nedôvodnú. S poukazom na ustanovenie § 19 ods. 1 a 2 zákona č. 514/2003 Z. z. skonštatoval, že právo na náhradu škody sa premlčí za tri roky odo dňa, keď sa poškodený dozvedel o škode. V danom

prípade až právoplatnosťou oslobodzujúceho rozsudku dňa 31.05.2018, ktorým sa v úplnom rozsahu zrušuje status trestne stíhanej osoby. Žaloba bola podaná 17.09.2020, teda v trojročnej premlčacej lehote. Objektívna desaťročnej premlčacia lehota sa neuplatní, pretože jej aplikáciu vylučuje veta za bodkočiarkou v § 19 ods. 2 cit. zákona. Lehota neplynie ani počas predbežného prerokovania. Súd prvej inštancie konštatoval, že je splnený predpoklad na vyvodenie zodpovednosti štátu za vznik nemajetkovej ujmy u žalobkyne, t. j. existencia nezákonných rozhodnutí v podobe uznesenia o vznesení obvinenia, ako aj uznesenia o vzatí do väzby. Z vykonaného dokazovania, predovšetkým z výsluchu žalobkyne a listín týkajúcich sa zdravotného stavu žalobkyne, mal súd prvej inštancie za preukázané, že žalobkyni bola uznesením o vznesení obvinenia, ktoré v prípravnom konaní trvalo 10 rokov a 3 mesiace (od 30.01.2008 do 31.05.2018), ako aj uznesením o vzatí žalobkyne do väzby, v ktorej bola žalobkyňa od 01.02.2008 do 06.03.2008, t. j. v trvaní 36 dní, spôsobená nemajetková ujma, za ktorú nesie zodpovednosť žalovaný. Táto ujma bola žalobkyni spôsobená v príčinnej súvislosti s vydaním predmetných rozhodnutí, ktorými bolo voči žalobkyni vznesené obvinenie pre trestný čin obmedzovania osobnej slobody podľa § 231 ods. 1, ods. 2, ods. 3 a vydierania podľa § 235 ods. 1, ods. 2 písm. a), b), c) Trestného zákona č. 140/1961 Zb. účinného do 31.07.2001. Žalobkyňa využila voči uvedeným uzneseniam opravné prostriedky a včas požiadala žalovaného o predbežné prerokovanie jej nároku. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobkyni prináleží náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch za nezákonne vedené trestné stíhanie a vykonanú väzbu, pretože trestné stíhanie žalobkyne a väzba predstavovali svojím rozsahom a intenzitou značný zásah do jej osobnostných práv, ktorého negatívne následky pocítovala žalobkyňa intenzívne počas priebehu celého trestného stíhania a ktoré môžu pretrvávať až dodnes. Väzba a celkovo trestné stíhanie významne zasiahli do jej súkromného a rodinného života, došlo k zníženiu dôstojnosti a vážnosti žalobkyne v spoločnosti v zásadnej miere. Výšku nároku na nemajetkovú ujmu súd prvej inštancie posudzoval samostatne za nezákonné trestné stíhanie a samostatne za nezákonnú väzbu. Žalobkyňa bola vystavená trestnému stíhaniu presne 10 rokov a 3 mesiace. V danom prípade iba samotné konštatovanie porušenia práva žalobkyne na odstránenie následkov neúmerne dlhotrvajúceho trestného stíhania voči jej osobe nestačí, preto je tu oprávnený nárok na priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorého primárnou funkciou je satisfakcia. Vzhľadom na následky v súkromnej a rodinnej sfére žalobkyne, súd prvej inštancie určil primeranú výšku náhrady nemajetkovej ujmy za každý začatý rok trestného stíhania sumou 660 €, za 10,25 roka nezákonne vedeného trestného stíhania ide o sumu 6 765 € (10 x 660 € + 165 € za obdobie 3 mesiacov). Hoci žalobkyňa žiadala náhradu aj za trestné stíhanie na základe uznesenia o začatí trestného konania, súd prvej inštancie žalobu v tejto časti zamietol, pretože trestné konanie voči konkrétnej osobe sa začína až uznesením o vznesení obvinenia, a nie uznesením o začatí trestného konania. Pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy za väzbu súd prvej inštancie prihliadol na úpravu v § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z., ktorý výšku nemajetkovej ujmy spôsobenej väzbou, trestom alebo iným pozbavením osobnej slobody odvodzuje od priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve SR, pričom by za každý začatý deň pozbavenia osobnej slobody mala byť priznaná najmenej jedna tridsatina takejto mzdy za predchádzajúci rok. Žalobkyňa bola vo väzbe v roku 2008. Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v hospodárstve SR v roku 2007 bola 668,72 €, 1/30 predstavuje sumu 22,29 €. S prihliadnutím na uvedené, ako aj prípustnosť voľnej úvahy súdu, súd prvej inštancie za každý deň väzby priznal výšku nemajetkovej ujmy spôsobenej väzbou 80 €, za 36 dní väzby ide o sumu 2 880 € (80 € x 36). Súd prvej inštancie priznal žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy za nezákonné trestné stíhanie a za nezákonné rozhodnutie o väzbe v celkovej sume 9 645 €, keď ani jeden zo samostatných nárokov nepresahuje päťdesiatnásobok sumy mesačnej minimálnej mzdy platnej na obdobie kalendárneho roka, v ktorom došlo k spáchaniu trestného činu. Súd prvej inštancie nároku žalobkyne na majetkovú škodu spočívajúcej v trovách obhajoby vyhovel v celkovej výške 7 715,62 €, keďže boli splnené všetky zákonné kritériá pre priznanie majetkovej škody, ktorými sú nezákonné rozhodnutie, vznik škody (úbytok v majetkovej sfére žalobkyne) preukázaný vyčíslením právnych služieb (č. l. 98 – 99) a faktúrami a potvrdeniami o úhradách (č. l. 100 – 131) a príčinná súvislosť (bez vznesenia obvinenia a vzatia do väzby by žalobkyňa nemusela vynaložiť náklady na obhajobu). Žalobkyňa v časti 598,83 € žalobu zobrala späť na pojednávaní 01.06.2022, preto súd prvej inštancie konanie v tejto časti zastavil, keď žalovaný so zastavením v tejto časti súhlasil. Súd prvej inštancie priznal žalobkyni aj úrok z omeškania výške 5 % ročne z dlžnej sumy od 13.05.2020 do zaplatenia na základe § 16 ods. 4 tretej vety zákona č. 514/2003 Z. z. Oznámenie Generálnej prokuratúry SR zo 06.05.2020 bolo žalobkyni oznámené 13.05.2020. Výška úrokov z omeškania k 13.05.2020 bola 5 %. Rozhodnutie najvyššieho súdu R 45/2000 sa týka nárokov na ochranu osobnosti podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, ktorá nemá špeciálnu úpravu úrokov z omeškania ako zákon č. 514/2003 Z. z. Vo zvyšku uplatnenej nemajetkovej ujmy a príslušenstva súd prvej inštancie návrh ako nedôvodný zamietol z dôvodov vyššie uvedených (vznesenie obvinenia

ako okamih rozhodný pre priznanie nemajetkovej ujmy), ako aj z dôvodu, že z § 18 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. vyplýva, že súčasťou trov konania nie sú náklady na predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody pred príslušným orgánom a z § 16 ods. 4 cit. zákona nemožno vyvodiť omeškanie v navrhovanom rozsahu. Súd prvej inštancie teda zaviazal žalovaného na zaplatenie sumy 17 360,62 € (6 765 €, 2 880 €, 7 715,62 €) s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne z dlžnej sumy od 13.05.2020 do zaplatenia podľa § 232 ods. 3 CSP v lehote dlhšej do 30 dní od právoplatnosti rozsudku z dôvodu výšky priznanej sumy, ako aj toho, že na strane žalovaného je štát, ktorý nevie zabezpečiť plnenie z dôvodu schvaľovacieho procesu finančnej úhrady a administratívno-časovej náročnosti procesu plnenia. O nároku na náhradu trov súd prvej inštancie rozhodol podľa zásady úspechu v konaní v zmysle § 255 ods. 1 CSP a § 256 ods. 1 CSP. Žalobkyňa sa domáhala zaplatenia sumy vo výške 24.194,45 €. Úspech mala v časti priznania nároku ako takého, čo do jeho základu. Priznaná suma 17 360,62 € predstavuje 71,75 % úspech z celkovo požadovanej sumy 24.194,45 €. Neúspech mala v časti o zaplatenie 6 833,83 € a zavinila zastavenie v časti 598,83 €, čo predstavuje 28,25 %. Pomer úspechu a neúspechu ohľadne výšky nároku činí 43,50 %. Súd prvej inštancie pritom nezistil dôvody hodné osobitného zreteľa.

6. Včasným odvolaním sa žalovaný domáhal zrušenia napadnutého rozsudku vo výroku II a IV a vrátenia veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Namietol, že súd prvej inštancie sa v napadnutom rozsudku nevysporiadal s podstatnými a právne významnými skutočnosťami, konkrétne so vznesenou námietkou premlčania vo vzťahu k nároku na náhradu trov trestného konania a vo vzťahu k nároku na náhradu nemajetkovej ujmy z titulu uznesenia o vznesení obvinenia (uplynutie objektívnej premlčacej lehoty v zmysle § 19 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z.). Zároveň sa nevysporiadal ani s námietkou žalovaného, že subjektívna premlčacia lehota sa môže uplatniť len v rámci plynutia objektívnej premlčacej lehoty a skončí najneskôr uplynutím objektívnej lehoty, preto nemôže subjektívna premlčacia lehota plynúť po tom, čo uplynie objektívna premlčacia lehota. Svedčí o tom aj formulácia ustanovenia § 19 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z., v zmysle ktorého: „najneskôr sa právo na náhradu škody premlčí za desať rokov“. Žalovaný vzniesol námietku premlčania vo vzťahu k celému nároku uplatnenému žalobou (t. j. vo vzťahu k nároku na náhradu trov trestného konania, ako aj vo vzťahu k nároku na náhradu nemajetkovej ujmy z titulu uznesenia o vznesení obvinenia a náhradu nemajetkovej ujmy z titulu väzby), teda nielen vo vzťahu k nároku žalobkyne na náhradu nemajetkovej ujmy uplatneného z titulu väzby, na ktorý sa obmedzil súd v odôvodnení napadnutého rozsudku (bod 41). Súd prvej inštancie sa tak vôbec nevysporiadal s celou námietkou premlčania, a to vo vzťahu k takým nárokom žalobkyne, na ktoré sa veta za bodkočiarkou v § 19 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. nevzťahuje. Odôvodnenie rozsudku v časti vylúčenia aplikácie objektívnej desaťročnej premlčacej doby vo vzťahu k nároku na náhradu nemajetkovej ujmy z titulu väzby nedáva žiadnu odpoveď na vznesenú námietku premlčania vo vzťahu k zvýšenému nároku uplatnenému žalobou, ktorá je svojou povahou pre rozhodnutie súdu vo veci podstatná a právne významná. Uvedený nedostatok robí napadnutý rozsudok arbitrárnym a nepreskúmateľným pre nedostatok dôvodov. Zároveň súd prvej inštancie vec nesprávne právne posúdil. S poukazom na rozhodovaciu prax Ústavného súdu SR žalovaný konštatoval, že dostatočné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia je v demokratickom právnom štáte základnou podmienkou legitimacy každého rozhodnutia súdu. Vo vzťahu k výške priznanej náhrady nemajetkovej ujmy žalovaný poukázal na ustanovenie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z., ktorý stanovil zákonodarca hornú hranicu výšky náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú možno priznať, a to tak, že výška tejto náhrady nemôže byť vyššia ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu. Týmto osobitným predpisom je zákon č. 274/2017 Z. z., ktorý v § 13 výslovne upravuje, že celková suma odškodnenia nesmie presiahnuť päťdesiatnásobok sumy mesačnej minimálnej mzdy platnej na obdobie kalendárneho roka, v ktorom došlo k spáchaniu trestného činu. Súdom priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v celkovej výške 9 645 € (2 880 € + 6 765 €) presahuje päťdesiatnásobok sumy mesačnej minimálnej mzdy platnej na obdobie kalendárneho roka, v ktorom došlo k spáchaniu trestného činu, t. j. presahuje maximálnu výšku náhrady priznávanú obetiam trestných činov. Z oslobodzujúceho rozsudku Okresného súdu Trnava z 22.02.2018, č. k. 7T/36/2010-2738 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Trnave z 28.02.2019, sp. zn. 3To/112/2018 vyplýva, že žalobkyňa bola trestne stíhaná za skutok, ktorý bol údajne spáchaný najneskôr v máji 2001. Mesačná minimálna mzda platná na obdobie kalendárneho roka, v ktorom bol trestný čin údajne spáchaný a pre ktorý bola žalobkyňa trestne stíhaná, bola podľa nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 298/2000 Z. z., ktorým sa ustanovuje výška minimálnej mzdy, suma 146,05 € (t. j. 4 400 byv. Sk), ktorej päťdesiatnásobok predstavuje sumu 7 302,50 €. Prvoinštančný súd priznal žalobkyňu náhradu nemajetkovej ujmy v celkovej výške 9 645 € (2 880 € z titulu rozhodnutia o väzbe a 6 765 € z titulu uznesenia o vznesení obvinenia), ktorá prevyšuje maximálnu výšku náhrady priznávanú obetiam trestných činov, a to o 2 342,50 € (9 645 € – 7 302,50 €). V zmysle ustálenej

judikatúry v konaniach podľa zákona č. 514/2003 Z. z. nemožno priznávať neprimerané sumy, ktoré by v konečnom dôsledku bagatelizovali nároky priznávané podľa zákona č. 274/2017 Z. z. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku vôbec neuviedol konkrétnu výšku mesačnej minimálnej mzdy, na základe ktorej dospel k záveru, že ani jeden zo samostatných nárokov nepresahuje jej päťdesiatnásobok, ani v zmysle ktorého zákonného ustanovenia posudzoval päťdesiatnásobok mesačnej minimálnej mzdy. Obmedzil sa na konštatovanie, že ani jeden zo samostatných nárokov nepresahuje päťdesiatnásobok sumy mesačnej minimálnej mzdy platnej na obdobie kalendárneho roka, v ktorom došlo k spáchaniu trestného činu. Takéto konštatovanie súdu je arbitrárne a nepreskúmateľné. Zároveň súd v uvedenej časti vec nesprávne právne posúdil. Pokiaľ ide o priznaný úrok z omeškania vo výške 5 % z celej priznanej istiny, t. j. aj z nemajetkovej ujmy vo výške 9 645 €, žalovaný naďalej zotrval na argumentácii, že povinnosť zaplatiť nemajetkovú ujmu v peniazoch vzniká až na základe súdneho rozhodnutia a následne až uplynutím doby plnenia určenej súdom sa dlžník dostáva do omeškania, preto z uplatňovanej náhrady nemajetkovej ujmy žalobkyni úrok z omeškania nepatrí. Pritom odkazoval na rozsudky Najvyššieho súdu SR z 24.06.1998, sp. zn. 1 Co 15/97 (R 45/2000) a zo 14.03.2012, sp. zn. 6 Cdo 185/2011.

7. Vo vyjadrení k odvolaniu žalobkyňa navrhla, aby odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu. Nestotožnila sa tvrdením žalovaného, že by sa súd prvej inštancie nevysporiadal s celou námietkou premlčania (čo do jednotlivých nárokov žalobkyne). Vo vzťahu k uplatnenej námietke premlčania súd prvej inštancie správne uzavrel, že aplikácia plynutia objektívnej desaťročnej premlčacej doby je vylúčená ust. § 19 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. za bodkočiarkou, čo platí pre celý uplatnený nárok žalobkyne. K námietke žalovaného týkajúcej sa (ne)zohľadnenia hornej hranice výšky náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú možno priznať v zmysle § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. pri určení celkovej výšky odškodnenia, uviedla, že súd prvej inštancie dostatočne vysvetlil výšku oboch priznaných nárokov na náhradu nemajetkovej ujmy (jednak za obdobie nezákonne vedeného trestného stíhania 6 765 € a jednak za ujmu spôsobenú väzbou 2 880 €). Každú z náhrad nemajetkovej ujmy treba posudzovať osobitne vzhľadom na ich osobitný právny dôvod. V prvom prípade vedenie trestného stíhania na základe nezákonného uznesenia o jeho začatí odôvodňuje najmä vzhľadom na čl. 46 ods. 3 Ústavy SR a čl. 36 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd právo na náhradu nemajetkovej ujmy takto stíhanej osoby, pokiaľ jej táto v príčinnej súvislosti s vedením trestného stíhania vznikla. V druhom prípade ide o nemajetkovú ujmu spôsobenú väzbou, trestom alebo iným pozbavením osobnej slobody. Súd prvej inštancie oba nároky posudzoval ako samostatné, pričom správne uzavrel, že žiaden z nich nepresahoval päťdesiatnásobok sumy mesačnej minimálnej mzdy platnej na obdobie kalendárneho roka, v ktorom došlo k spáchaniu trestného činu (akceptujúc záver, že mesačná minimálna mzda za rozhodné obdobie od 01.10.2000 do 01.10.2001 je vo výške 146,05 €, potom 50-násobok predstavuje sumu 7 302,50 €). Súd prvej inštancie priznal žalobkyni aj úrok z omeškania z dlžnej sumy, pričom vychádzal z nespornej skutočnosti, že oznámenie Generálnej prokuratúry SR zo dňa 06.05.2020, že neuspokojí nárok na náhradu škody, bolo žalobkyni oznámené 13.05.2020.

8. Odvolací súd, viazaný rozsahom odvolania (§ 379 CSP) a odvolacími dôvodmi (§ 380 ods. 1 CSP), preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj predchádzajúce konanie pred súdom prvej inštancie aj z hľadiska väd týkajúcich sa procesných podmienok (§ 380 ods. 2 CSP) bez nariadenia pojednávania, pretože neboli splnené podmienky § 385 ods. 1 CSP, a dospel k záveru, že odvolaniu žalovaného možno vyhovieť len sčasti.

9. Odvolací súd preberá súdom prvej inštancie zistený skutkový stav, pokiaľ ide o skutočnosti rozhodné pre posúdenie uplatneného nároku (bod 3 vyššie). Pokiaľ ide o podstatné vyjadrenia a podstatné tvrdenia žalovaného uvedené v odvolaní (§ 387 ods. 3 CSP), odvolací súd sa k nim vyjadruje nižšie.

10. Svojou prvou odvolacou námietkou žalovaný súdu prvej inštancie vytýka, že napadnutý rozsudok odôvodnil nedostatočne, čo sa týka posúdenia námietky premlčania vznesenej žalovaným, v dôsledku čoho je napadnutý rozsudok arbitrárny a nepreskúmateľný.

11. Táto námietka ale nie je spôsobilá spochybniť správnosť napadnutého rozsudku. Súd prvej inštancie sa s námietkou premlčania zaoberal, čo je zrejmé z bodov 15 až 17 a bodu 41 napadnutého rozsudku. S odkazom na ustanovenie § 19 ods. 1 a 2 zákona č. 514/2003 Z. z. skonštatoval, že právo na náhradu škody sa premlčí za tri roky odo dňa, keď sa poškodený dozvedel o škode. V danom prípade považoval za rozhodujúcu okolnosť právoplatnosť oslobodzujúceho rozsudku (31.05.2018), pretože až týmto sa v úplnom rozsahu zrušuje status trestne stíhanej osoby. Zopakoval, že žaloba bola podaná

dňa 17.09.2020, z čoho vyvodil záver, že trojročná premlčacia lehota bola zachovaná. Pokiaľ ide o § 19 ods. 2 cit. zákona, dospel k tomu, že objektívna premlčacia lehota v danej veci neplatí, pretože ju vylučuje veta za bodkočiarkou. Dodal tiež, že lehota neplynie počas predbežného prerokovania. Z napadnutého rozsudku je teda zrejmé, že súd prvej inštancie objasnil dôvody, pre ktoré nepovažoval uplatnené nároky za premlčané. Nesúhlas žalovaného s takto predstretými právnymi závermi súdu nezakladá dôvodnosť odvolania podľa § 365 ods. 1 písm. b) CSP, pretože súd prvej inštancie mu neznemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Otázka, či súd prvej inštancie dospel k záveru o uplatnení objektívnej premlčacej lehoty správnym výkladom zákona (najmä vety za bodkočiarkou v § 19 ods. 2 cit. zákona), patrí do rámca odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP, ktorý pokrýva nesprávne právne posúdenie veci.

12. Tým sa zároveň poskytuje odpoveď na ďalší dôvod údajnej nepreskúmateľnosti napadnutého rozsudku, ktorý podľa žalovaného malo byť pochybenie súdu prvej inštancie spočívajúce v tom, že sa nezaoberal argumentom žalovaného, že subjektívna premlčacia lehota (§ 19 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z.) sa môže uplatniť len v rámci plynutia objektívnej premlčacej lehoty a skončí najneskôr uplynutím objektívnej lehoty. Je ustálenou judikatúrou, že súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných stranami (nález Ústavného súdu SR z 18.09.2008, sp. zn. I. ÚS 241/07). Rovnako Európsky súd pre ľudské práva pripomenul, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú. Článok 6 ods. 1 dohovoru však nemožno chápať tak, že vyžaduje podrobnú odpoveď na každý argument (rozsudok García Ruiz proti Španielsku z 21.01.1999). Pre poriadok však odvolací súd dopĺňa, že ak súd prvej inštancie vyložil § 19 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. tak, že objektívna premlčacia lehota sa pre žalobou uplatnené nároky neuplatní, bolo by nadbytočné, aby sa venoval polemike o tom, aký má vzťah k subjektívnej premlčacej lehote.

13. Na rovnakých argumentoch založil žalovaný aj svoju druhú odvolaciu námietku, že súd prvej inštancie vec nesprávne právne posúdil, keď vyhodnotil jeho námietku premlčania ako nedôvodnú.

14. Na vyhodnotenie tejto odvolacej námietky sa žiada zdôrazniť, že žalovaný sa odvolal voči tej časti rozsudku, v ktorej sa žalobkyni priznalo právo na náhradu a) trov trestného konania (7 715,62 €), b) nemajetkovej ujmy z titulu väzby (2 880 €) a c) nemajetkovej ujmy z titulu uznesenia o vznesení obvinenia (6 765 €). Z obsahu odvolania je ale zrejmé, že žalovaný napáda len tie právne závery súdu prvej inštancie, ktoré sa týkali písmen a) a c), teda náhrady trov trestného konania a náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej v dôsledku vznesenia obvinenia žalobkyni. Pokiaľ totiž ide o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej rozhodnutím o väzbe, žalovaný v odvolaní nepredniesol žiadne výhrady voči vecnej správnosti názoru súdu prvej inštancie, že v tomto prípade sa objektívna premlčacia lehota neuplatní, pretože ju vylučuje veta za bodkočiarkou v ustanovení § 19 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z.). Keďže je odvolací súd viazaný odvolacími dôvodmi, nemôže prehodnocovať tento právny záver súdu prvej inštancie, avšak môže obiter dictum poznamenať, že ho považuje za správny.

15. Čo sa týka trov trestného konania a nemajetkovej ujmy z dôvodu vznesenia obvinenia, žalovaný argumentoval tým, že náhrada škody spôsobenej pri výkone verejnej moci podlieha premlčaniu. Platná právna úprava rozlišuje subjektívnu premlčaciu lehota (§ 19 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z.) a objektívnu premlčaciu lehota (§ 19 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z.), ktorej začiatok plynutia sa viaže na doručenie (oznámenie) rozhodnutia, ktorým bola poškodenému spôsobená škoda. Subjektívna premlčacia lehota sa môže uplatniť len v rámci plynutia objektívnej premlčacej lehoty a skončí sa najneskôr uplynutím objektívnej lehoty. Ako vyplýva zo žaloby a jej príloh, uznesenie o vznesení obvinenia žalobkyni bolo vydané dňa 29.01.2008 a doručené, resp. oznámené žalobkyni 30.01.2008, proti ktorému podala žalobkyňa dňa 01.02.2008 sťažnosť. Žaloba o náhradu škody však bola doručená Okresnému súdu Trnava dňa 17.09.2020 (teda po uplynutí objektívnej premlčacej lehoty).

16. Súd prvej inštancie vyhodnotil námietku premlčania ako nedôvodnú, pretože žaloba bola podaná v subjektívnej trojročnej premlčacej lehote. Objektívnu premlčaciu lehota neuplatnil s odkazom na vetu za bodkočiarkou v ustanovení § 19 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z.

17. Na úvod sa žiada poznamenať, že hoci zákon č. 514/2003 Z. z. obsahuje ustanovenia týkajúce sa premlčacích lehôt (§ 19 a § 20), vyslovene neupravuje ďalšie súvisiace otázky, najmä dôsledky, ktoré ich

uplynutie vyvoláva. Zákon č. 514/2003 Z. z. podľa dôvodovej správy nadväzuje na Občiansky zákonník, ktorý pôsobí subsidiárne. Súčasťou zákona č. 514/2003 Z. z. je preto odkaz na Občiansky zákonník (§ 25 ods. 1), ktorý ponúka potrebné odpovede aj v súvislosti s premlčaním. Dôležité je najmä ustanovenie § 100 ods. 1 OZ, z ktorého vyplýva, že právo sa premlčí, ak sa nevykoná v zákonom stanovenej lehote. Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

18. Premlčanie je teda právny následok vyvolaný márnym uplynutím lehoty, počas ktorej bolo možné subjektívne právo veriteľa vymáhať pred orgánmi ochrany práva (najmä pred súdom) a ktorá uplynula bez toho, aby sa toto právo vykonalo. Pre premlčanie subjektívneho práva sú typické dve fázy. Prvá fáza zahŕňa dve súbežne pôsobiace právne skutočnosti: uplynutie času (právnu udalosť) a neuplatnenie práva počas zákonom stanovenej lehoty (omisívny právny úkon). Veriteľ môže aj po uplynutí premlčacej lehoty žiadať plnenie od dlžníka; pokiaľ dlžník plní dobrovoľne, nevznikne na strane oprávneného veriteľa bezdôvodné obohatenie, pretože právny dôvod na plnenie (dlh dlžníka voči veriteľovi) nezanikol. Druhá fáza sa prejaví vtedy, keď premlčané právo začne uplatňovať veriteľ súdnou cestou. Pokiaľ dlžník využije svoje právo vzniesť námietku premlčania, súd po zistení, že žalované subjektívne právo je skutočne premlčané, musí žalobu veriteľa zamietnuť.

19. Už aj zo základného pravidla upravujúceho premlčanie práv (§ 100 ods. 1 OZ) je zrejmé, že sa premlčávajú len tie práva, pre ktoré zákon ustanovuje premlčaciu lehotu. Právo teda v zásade nepodlieha premlčaniu len preto, že od jeho vzniku uplynul dlhší čas. Inak povedané, ak zákon pre určité právo nestanovuje žiadnu premlčaciu lehotu, nemá dlžník právo vzniesť námietku premlčania. Keďže táto úvaha vychádza zo základnej úpravy premlčania v Občianskom zákonníku, platí podľa § 25 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. aj pre premlčanie práv podľa tohto zákona.

20. Zákon č. 514/2003 Z. z. upravuje v súvislosti so zodpovednosťou štátu za škodu spôsobenú orgánmi verejnej moci pri výkone verejnej moci rôzny spôsob a rozsah náhrady škody poškodených osôb podľa povahy škody, ktorá im vznikla a udalosti, ktorá k nej viedla, čo je relevantné aj z hľadiska premlčania.

21. V tomto smere je nápomocná dôvodová správa k tomuto zákonu, ktorá o. i. konštatuje, že „bolo potrebné rozšíriť súčasné chápanie práva na náhradu škody ako práva na náhradu skutočnej majetkovej škody i na chápanie náhrady škody ako ‚spravodlivého zadosťučinenia‘. Tým sa rozšírili možnosti uplatnenia nároku na náhradu škody nielen na náhradu skutočnej majetkovej škody, ale aj na náhradu nemajetkovej ujmy. Náhrada škody by mala predstavovať ‚spravodlivé zadosťučinenie‘ a zahŕňať napr. peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy (morálnu ujmu), ako i iné formy zadosťučinenia (napr. verejné ospravedlnenie, uverejnenie zrušujúceho rozsudku a stručného znenia odôvodnenia a pod.). Tá by mala zahŕňať ujmu spôsobenú poškodením občianskej cti, spôsobenú poškodením dobrej povesti, v dôsledku morálneho utrpenia v prípade zadržania, väzby, výkonu trestu odňatia slobody alebo ochranného opatrenia, v dôsledku sťaženia spoločenského uplatnenia, inú preukázateľnú (a tiež preukázanú) nemajetkovú ujmu“.

22. Z uvedeného možno vyvodiť, že cit. zákon rozdeľuje právo na náhradu škody do dvoch kategórií: právo na náhradu majetkovej (materiálnej) škody a právo na náhradu nemajetkovej ujmy (pozri § 17 ods. 1 a 2 cit. zákona). Toto rozdelenie sa do určitej miery prejavuje aj v úprave premlčacích lehôt.

23. Pre obe kategórie platí všeobecná subjektívna premlčacia lehota (§ 19 ods. 1). Právo na náhradu škody (bez ohľadu na povahu škody) sa premlčí za tri roky odo dňa, keď sa poškodený dozvedel o škode, resp. od doručenia (oznámenia) rozhodnutia, ak je podmienkou uplatnenia práva na náhradu škody zrušenie alebo zmena právoplatného rozhodnutia. Lehota sa nazýva subjektívnou, pretože jej počiatok sa viaže na subjektívne okolnosti týkajúce sa poškodeného (vedomosť o škode, doručenie/oznámenie rozhodnutia). Cieľom subjektívnej premlčacej lehoty je prinútiť poškodeného, aby prídlho neotáľal s uplatňovaním svojho práva na súde, teda aby sa prípadný spor začal v lehote primeranej danému právu.

24. Na druhej strane sa však nie je vylúčené, že medzi udalosťou, z ktorej vznikla škoda, a okolnosťou určujúcou začiatok subjektívnej premlčacej lehoty uplynie neúmerne dlhý čas, čo môže viesť k narušeniu právnej istoty vo vzťahu medzi poškodeným a povinným. Nemožno totiž od povinného očakávať, že bude takpovediac donekonečna pripravený čeliť prípadnému súdnemu sporu, napríklad len v závislosti

od toho, kedy sa poškodený o škodu dozvie. V záujme spomenutej právnej istoty preto právny poriadok zavádza lehoty, ktoré obmedzujú uplatnenie práva poškodenou osobou. Tieto lehoty sa často nazývajú objektívnymi premlčacími lehotami a hoci sa v tejto súvislosti vedú polemiky (pozri OVEČKOVÁ, O.: Premlčanie v obchodnom práve. Bratislava : Wolters Luwer, 2010, s. 204 – 205), odvolací súd bude na účely tohto rozhodnutia tieto lehoty označovať rovnako.

25. Tak, ako Občiansky zákonník (§ 106 ods. 2), aj zákon č. 514/2003 Z. z. upravuje objektívnu premlčaciu lehotu pre právo na náhradu škody (§ 19 ods. 2). Zákon č. 514/2003 Z. z. však na rozdiel od subjektívnej premlčacej lehoty, ktorá platí pre akékoľvek právo na náhradu škody, upravuje odlišný prístup k náhrade majetkovej škody, ako k náhrade niektorých druhov nemajetkovej ujmy. Všeobecné pravidlo, že najneskôr sa právo na náhradu škody premlčí za desať rokov odo dňa, keď bolo poškodenému doručené (oznámené) rozhodnutie, ktorým mu bola spôsobená škoda, neplatí v prípade a) škody na zdraví a b) škody spôsobenej rozhodnutím o zatknutí, zadržaní alebo iným pozbavením osobnej slobody (§ 7) alebo rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutie o väzbe (§ 8).

26. Keďže zákon č. 514/2003 Z. z. neupravuje premlčaciu lehotu pre právo na náhradu škody na zdraví a škody spôsobenej rozhodnutím o zatknutí, zadržaní alebo iným pozbavením osobnej slobody alebo rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutie o väzbe, tieto práva nepodliehajú objektívnej premlčacej lehote. A hoci pre ne platí subjektívna premlčacia lehota, táto okolnosť nie je v prejednávanej veci dôležitá, pretože – ako správne uzavrel súd prvej inštancie – žaloba bola podaná pred uplynutím tejto lehoty, takže bola žalobkyňa svoje právo uplatnila včas.

27. Vzhľadom na obsah odvolania a odvolacie dôvody bolo preto potrebné určiť, či nároky, proti ktorým sa žalovaný bráni svojím odvolaním, podliehajú objektívnej premlčacej lehote.

28. Ako už odvolací súd naznačil vyššie, nárok na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe nepodlieha objektívnej premlčacej lehote, takže námietka premlčania je v tomto smere irelevantná.

29. Čo sa týka nároku na náhradu škody, ktorú žalobkyňa utrpela v dôsledku trestného stíhania, ako vyplýva z ustálenej súdnej praxe, ak došlo k oslobodeniu spod obžaloby, nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím (R 37/2014). Týmto nezákonným rozhodnutím je uznesenie o vznesení obvinenia. Pokiaľ ide o kvalifikáciu nároku na náhradu škody z hľadiska uplatnenia § 19 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z., dôležité je, akú škodu žalobkyňa utrpela, pretože od druhu škody závisí, či uplatnené právo podlieha objektívnej premlčacej lehote. V tomto smere však môže odvolací súd vychádzať jedine zo skutkových zistení, ktoré učinil súd prvej inštancie, pretože tieto žalovaný svojím odvolaním nenapadol, a odvolací súd je nimi viazaný (§ 383 CSP). Odvolací súd totiž nie je sám povolaný preverovať správnosť skutkových záverov súdu prvej inštancie týkajúcich sa veci samej, ak nie sú v odvolaní pokryté odvolacími dôvodmi [§ 365 ods. 1 ods. e), f) alebo g) CSP].

30. Žalobkyňa si žalobou uplatnila náhradu nemajetkovej ujmy, a to za pobyt vo väzbe v trvaní 36 dní a za nezákonné trestné stíhanie, ktoré spôsobilo u žalobkyne nemajetkovú ujmu v podobe dôvodu neistoty a strachu spôsobenú v dôsledku hrozby trestov v súvislosti s trestnými činmi, za ktoré bol stíhaná, vznik zdravotných problémov, príčinou ktorých bol akútne alebo dlhodobý stres, ktorému bola pri trestnom stíhaní a výkone väzby vystavená, a ktorý si vyžiadal dlhodobé liečenie. Vznik zdravotných problémov v súvislosti s trestným stíhaním možno považovať za následky vzniknuté poškodenému v súkromnom živote. Existenciu nemajetkovej ujmy spôsobenej uvedenými nezákonnými rozhodnutiami preukázala žalobkyňa podľa súdu prvej inštancie svojím výsluchom. Z výsluchu žalobkyne súd prvej inštancie vyvodil, že väzba a celkovo trestné stíhanie významne zasiahli do jej súkromného, ako aj rodinného života. Po prepustení z Leopoldova brala lieky na ukludnenie a na spánok, bála sa jazdiť. Ak pristaví nejaké auto, má strach doteraz. Problémy psychického charakteru má takisto doteraz.

31. Odvolací súd preto konštatuje, že žalobkyňa svoj nárok na náhradu škody spôsobenej trestným stíhaním po vznesení obvinenia založila o. i. na tvrdeniach, že jej vznikla psychická ujma, na ktorú sa dlhodobo lieči. Tieto tvrdenia súd prvej inštancie overoval dokazovaním a na základe výsluchu žalobkyne ich považoval za preukázané. Takto ustálený skutkový stav potom odôvodňuje nárok žalobkyne na náhradu nemajetkovej ujmy v dôsledku škody na zdraví. Tento druh škody potom nepodlieha objektívnej premlčacej lehote upravenej v § 19 ods. 2 cit. zákona. Keďže subjektívna premlčacia lehota upravená v §

19 ods. 1 cit. zákona bola zachovaná, súd prvej inštancie správne právne posúdil námietku premlčania, keď jej nevyhovel a priznal žalobkyni ňou uplatňované právo z titulu škody na zdraví.

32. Premlčaný nie je ani nárok na náhradu na nemajetkovú ujmu v rozsahu, ktorý nevyplýva zo škody na zdraví, a nárok na náhradu škody v dôsledku trov trestného konania. Žalobkyňa nemajetkovú ujmu odôvodňovala totiž okrem zdravotných dôvodov aj neistotou a strachom spôsobeným v dôsledku hrozby trestov v súvislosti s trestnými činmi, za ktoré bola stíhaná, a tým, že každé trestné stíhanie je záťažou pre obvineného a zasahuje do jeho súkromného a osobného života, jeho cti a dobrej povesti a ani oslobodzujúci rozsudok nálepku trestne stíhaného nezmaže. V tomto rozsahu teda nejde o škodu na zdraví a ani o škodu spôsobenú rozhodnutím o väzbe (§ 7 a 8 cit. zákona) a nejde ani o škodu materiálneho charakteru. Treba preto dať za pravdu žalovanému v tom, že súd prvej inštancie vec nesprávne právne posúdil, keďže na tieto prípady sa skutočne vzťahuje objektívna premlčacia lehota upravená v § 19 ods. 2 cit. zákona. Odvolací súd sa preto musel zaoberať otázkami súvisiacimi s jej začatím a plynutím.

33. Samotný jazykový výklad § 19 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. vedie k pomerne jednoznačnému záveru, že objektívna premlčacia lehota pri škode spôsobenej nezákonným rozhodnutím (okrem škody na zdraví a rozhodnutí podľa § 7 a § 8) začína plynúť od doručenia (oznámenia) nezákonného rozhodnutia poškodenému. Tento výklad by mal ale za následok, že v niektorých prípadoch by sa právo na náhradu škody začalo premlčovať, alebo by sa celkom premlčalo skôr, než by vôbec vznikla škoda, a teda skôr, než by vzniklo právo na jej náhradu.

34. Všeobecný súd ale nie je absolútne viazaný doslovným znením zákona, ale môže a musí sa od neho odchyliť, ak to vyžaduje účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť alebo niektorý z ústavnoprávnych princípov. Pri výklade a uplatňovaní právnych predpisov teda nemožno opomínať ich účel a zmysel, ktorý nie je vyjadrený len v slovách a vetách toho-ktorého zákonného predpisu, ale i v základných princípoch právneho štátu. (ÚS SR sp. zn. I. ÚS 155/2017)

35. Obdobný prístup k jazykovému výkladu vyplýva aj z článku 3 základných princípov CSP, ktorý oproti slovám a vetám zákona uprednostňuje jeho účel a zmysel.

36. Odvolací súd už vyššie vysvetlil, že z úpravy inštitútu premlčania v Občianskom zákonníku je zrejmé, že sa premlčiava právo. To nevyhnutne znamená, že ak právo neexistuje, nemá sa čo premlčovať. Inými slovami, právo musí existovať na to, aby voči nemu mohol dlžník vôbec vzniesť námietku premlčania. Pojmovovo je preto vylúčené, aby premlčacia lehota začala plynúť v čase, keď (premlčované) právo neexistuje. Jazykový výklad § 19 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. je tak v rozpore so zmyslom a úpravou inštitútu premlčania, ako ho poníma § 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka, na ktorý odkazuje § 25 zákona č. 514/2003 Z. z. Právo na náhradu škody sa nemôže premlčovať v čase, kým škoda, a teda ani právo na jej náhradu nevzniklo.

37. V posudzovanom prípade je tak na mieste výklad práva podľa pravidla *contra verba sed secundum rationem legis* (proti slovám zákona, avšak v súlade s jeho zmyslom). Podľa tejto metódy hoci určitý prípad patrí do „jadra“ pojmu použitého v právnom predpise, tento právny predpis nemožno použiť, pokiaľ by to bolo v rozpore so zmyslom a účelom daného ustanovenia, s teleológiou občianskeho zákonníka a jeho inštitútov a s princípmi, na ktorých stojí právny poriadok (porov. MELZER, F., TÉGL, P. et. al.: *Občiansky zákoník § 1-117: veľký komentár*. Zväzok I. 1. vydanie, Praha: Vydavateľstvo Leges, 2014. s. 195 a 200 a MELZER, F.: *Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace*. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 229).

38. Úlohou súdu ako orgánu uplatňujúceho a vykladajúceho právo je preto nájsť spôsob, ako ustanovenie § 19 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. vyložiť tak, aby výsledok čo najviac zodpovedal účelu, ktorý sa má týmto ustanovením dosiahnuť.

39. Pretože citované ustanovenie upravuje objektívnu premlčaciu lehotu, jeho účel možno vyvodit' z toho, akému cieľu vo všeobecnosti slúži tento druh premlčacej lehoty. Odvolací súd už vyššie naznačil, že objektívna premlčacia lehota obmedzuje uplatnenie práva z časového hľadiska, aby sa zabránilo vzniku dlho trvajúcej právnej neistoty (pozri v tomto zmysle OVEČKOVÁ, O.: *Premičanie v obchodnom práve*. Bratislava : Wolters Luwer, 2010, s. 202). K právnej istote v právnych vzťahov teda prispieva tak, že jej

uplynutie ohraničuje hrozbu vymáhania dotknutého práva. Rieši stret práva veriteľa súdne sa domáhať určitého plnenia a právnej istoty dlžníka, jeho práva brániť sa na súde námietkou premlčania. Cieľom úpravy objektívnych premlčacích lehoty je rozumne časovo obmedziť možnosť veriteľa domáhať sa na súde svojho práva bez rizika vznesenia námietky premlčania protistranou – nie túto možnosť objektívne úplne vylúčiť.

40. Pri výklade objektívnej premlčacej lehoty v ustanovení § 19 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. sa vzhľadom na subsidiaritu Občianskeho zákonníka treba riadiť pravidlom upraveným v § 106 ods. 2 OZ, podľa ktorého je pre začiatok jej plynutia dôležitý „deň, keď došlo k udalosti, z ktorej škoda vznikla“. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu pojem „udalosť, z ktorej škoda vznikla“, zahŕňa nielen protiprávny úkon či právne kvalifikovanú udalosť, ktorá viedla k vzniku škody, ale najmä vznik škody samej. Z hľadiska ustanovenia § 106 ods. 2 OZ totiž nemožno udalosť, z ktorej škoda vznikla, stotožňovať len so škodnou udalosťou, keďže v takom prípade by objektívna premlčacia lehota mohla začať plynúť skôr, ako k škode na majetku vôbec došlo, prípadne škoda by mohla vzniknúť až po uplynutí objektívnej premlčacej lehoty alebo by nemusela vzniknúť vôbec. (ÚS SR sp. zn. I. ÚS 331/09, zverejnené v Zbierke nálezov a uznesení ÚS SR pod 1/2010)

41. Na základe vyššie uvedených úvah odvolací súd dospel k záveru, že pojem „deň, keď bolo poškodenému doručené (oznámené) rozhodnutie, ktorým mu bola spôsobená škoda“, použitý v ustanovení § 19 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. treba vykladať síce contra verba legis, ale v súlade s úmyslom zákonodarcu (teda v konečnom dôsledku nie contra legem) tak, že zahŕňa aj vznik škody samotnej. V opačnom prípade by sa právo na náhradu škody premlčalo v dôsledku uplynutia objektívnej premlčacej lehoty skôr, než by škoda vôbec vznikla, a teda vo výsledku skôr, než by vzniklo samotné právo na náhradu škody.

42. Odvolacím súdom predostretý výklad nezbaví objektívnu premlčaciu lehotu svojho účelu, pretože táto začne plynúť najneskôr okamihom vzniku škody a svojím uplynutím zabezpečí právnu istotu na strane štátu ako subjektu povinného nahradiť škodu poškodenému.

43. Keďže v prejednávanej veci bola žalobkyňa spod obžaloby oslobodená rozsudkom Okresného súdu Trnava z 22.02.2018, sp. zn. 7T/36/2010, ktorý Krajský súd v Trnave potvrdil rozsudkom z 28.02.2019, sp. zn. 3To/112/2018, škoda, ktorú žalobkyňa utrpela v dôsledku nezákonne vedeného trestného stíhania a vynaložených trov obhajoby, mala pokračujúcu povahu a vznikala až do právoplatnosti oslobodzujúceho rozsudku. Až týmto okamihom bolo možné právo na náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. úspešne uplatniť na súde. Žalobkyňa si svoje nároky uplatnila žalobou o náhradu škody doručenou prvoinštančným súdu 17.09.2020, teda zjavne v rámci objektívnej premlčacej lehoty. Žalovaným vznesená námietka premlčania je preto v tejto súvislosti celkom nedôvodná.

44. Súd prvej inštancie teda síce vec nesprávne právne posúdil, no keďže nároky žalobkyne nepovažoval za premlčané, jeho rozhodnutie je vo výsledku vecne správne. To znamená, že žalovaným uplatňovaný odvolací dôvod nie je spôsobilý viesť k zmene alebo zrušeniu napadnutého rozsudku v tejto časti.

45. Svojou ďalšou odvolacou námietkou žalovaný súdu prvej inštancie vytýkal, že nerešpektoval najvyššiu prípustnú hranicu náhrady nemajetkovej ujmy stanovenú zákonom.

46. Hornú hranicu náhrady nemajetkovej ujmy upravuje ustanovenie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z., ktoré bolo zavedené zákonom č. 412/2012 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2013. Hoci sa nárok žalobkyne odvíja od vznesenia obvinenia pred účinnosťou tohto zákona, v zmysle ustálenej judikatúry (pozri rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 24.06.2020, sp. zn. 6Cdo/38/2019, bod 30) treba toto ustanovenie uplatniť aj v takýchto prípadoch. Výška náhrady nemajetkovej ujmy teda podľa § 17 ods. 4 z. č. 514/2003 Z. z. nemôže byť vyššia, ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu. Týmto osobitným predpisom je zákon č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý v § 13 výslovne stanovuje, že celková suma odškodnenia nesmie presiahnuť päťdesiatnásobok sumy mesačnej minimálnej mzdy platnej na obdobie kalendárneho roka, v ktorom došlo k spáchaniu trestného činu.

47. Súd prvej inštancie priznal žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy za nezákonné trestné stíhanie a za nezákonné rozhodnutie o väzbe v celkovej sume 9 645 € (6 765 € z titulu trestného stíhania a 2 880

€ z titulu rozhodnutia o väzbe) s odôvodnením, že ani jeden zo samostatných nárokov nepresahuje päťdesiatnásobok sumy mesačnej minimálnej mzdy platnej na obdobie kalendárneho roka, v ktorom došlo k spáchaniu trestného činu.

48. Z ustanovenia § 13 zákona č. 274/2017 Z. z. je ale zrejmé, že ide o sumu celkovej sumy odškodnenia, ktorá podľa tohto zákona zahŕňa všetky nároky. Z tohto dôvodu ju treba primerane uplatniť aj v kontexte zákona č. 514/2003 Z. z. Odlišný prístup by bol nesystematický a priečil by sa aj judikatórne ustálenej požiadavke, aby náhrada nemajetkovej ujmy priznávaná podľa zákona č. 514/2003 Z. z. nepriamo nebagatelizovala nároky priznávane podľa zákona č. 274/2017 Z. z., ktorým sa odškodňujú obeť trestných činov.

49. Žalobkyňa bola trestne stíhaná za skutok, ktorý bol údajne spáchaný najneskôr v máji 2001. Mesačná minimálna mzda platná na obdobie tohto kalendárneho roka predstavovala podľa nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 298/2000 Z. z., ktorým sa ustanovuje výška minimálnej mzdy, sumu 146,05 € (t. j. 4 400 býv. Sk). Päťdesiatnásobok tejto sumy podľa § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v spojení s § 13 zákona č. 274/2017 Z. z. zodpovedá potom sume 7 302,50 €. Náhrada nemajetkovej ujmy, ktorú prvoinštančný súd priznal žalobkyni v celkovej výške 9 645 €, a voči ktorej žalovaný iné námietky nevzniesol, prevyšuje maximálnu výšku náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú možno priznať obetiam trestných činov, o 2 342,50 € (9 645 € – 7 302,50 €). Túto sumu nemožno žalobkyni priznať a ak tak súd prvej inštancie urobil vychádzajúc z toho, že najvyššia prípustná hranica platí pre každý nárok jednotlivo, dopustil sa nesprávneho právneho posúdenia. Táto odvolacia námietka žalovaného je preto dôvodná.

50. Napokon žalovaný svojou poslednou odvolacou námietkou spochybňoval právne závery súdu prvej inštancie, na základe ktorých priznal žalobkyni úrok z omeškania z celej istiny vrátane nemajetkovej ujmy. Odkazujúc na súdnu prax (R 45/2000) namietal, že povinnosť zaplatiť nemajetkovú ujmu v peniazoch vzniká až na základe súdneho rozhodnutia a následne až uplynutím doby plnenia určenej súdom sa dlžník dostáva do omeškania, preto z uplatňovanej náhrady nemajetkovej ujmy žalobkyni úrok z omeškania nepatrí.

51. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie o príslušenstve uplatnenej pohľadávky odôvodnil v napadnutom rozsudku použitím § 16 ods. 4 tretej vety zákona č. 514/2003 Z. z., ako aj tým, že rozhodnutie R 45/2000 sa týka nárokov na ochranu osobnosti podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, ktorá nemá špeciálnu úpravu úrokov z omeškania, ako zákon č. 514/2003 Z. z. Voči týmto úvahám žalovaný v odvolaní nepredniesol žiadnu konkrétnu argumentáciu, len zopakoval svoj názor, ktorý zastával počas prvoinštančného konania. Súd prvej inštancie sa ale vysporiadal s argumentmi žalovaného, preto odvolací súd na ne odkazuje a len dodáva, že ak súd rozhodnutím o náhrade škody prizná poškodenému aj úrok z omeškania, lehota omeškania začína príslušnému orgánu plynúť najskôr dňom oznámenia, že neuspokojí nárok na náhradu škody. V danej veci medzi stranami sporu nebolo sporné, že oznámenie Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky zo 06.05.2020 (č. I. 10) bolo žalobkyni doručené 13.05.2020, odkedy zákon pripúšťa priznanie úroku o omeškania z nároku na náhradu škody. Rozhodnutie súdu prvej inštancie je preto v tejto časti vecne správne.

52. Skutočnosti uvedené v odvolaní žalovaného v tejto súvislosti nepriniesli nič nové, a preto neboli spôsobilé spochybniť napadnutý rozsudok. Odvolanie žalovaného nemožno z hľadiska uplatneného odvolacieho dôvodu považovať za opodstatnené.

53. Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy odvolací súd nezistil žiadne dôvody, ktoré by mali viesť k zrušeniu rozsudku súdu prvej inštancie v napadnutej časti (§ 389 CSP). Pokiaľ ide o povinnosť žalovaného zaplatiť žalobkyni sumu vo výške 15 018,12 € s 5 %-ným ročným úrokom z omeškania od 13.05.2020 do zaplatenia v lehote 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku, napadnutý rozsudok odvolací súd ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP) a vo zvyšku o 2 342,50 € s 5 %-ným ročným úrokom z omeškania od 13.05.2020 ho z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci zmenil (§ 388 CSP) tak, že žalobu v tejto časti zamietol (výrok I).

54. Pretože týmto rozhodnutím sa konanie končí a odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie, musel rozhodnúť aj o nároku strán na náhradu trov prvoinštančného, ako aj odvolacieho konania (§ 262 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1 a 2 CSP). Keďže súd prvej inštancie právoplatne rozhodol o zastavení konania v časti sumy 598,83 € s príslušenstvom z dôvodu späťvzatia žaloby (výrok II napadnutého

rozsudku) a vo zvyšku tvorenom sumou istiny 6 235 € a vyčíslených nákladov spojených s uplatnením pohľadávky v sume 413,14 €, spolu 6 648,14 € žalobu právoplatne zamietol (výrok III napadnutého rozsudku), v rozsahu 7 246,97 € sa prvoinštančné konanie skončilo úspechom žalovaného. V odvolacom konaní žalovaný uspel len v sume 2 342,50 € (17 360,62 € – 15 018,12 €) a v časti sumy 15 018,12 € bola úspešná žalobkyňa. Vzhľadom na celkom zanedbateľný neúspech žalobkyne v časti úroku z omeškania možno na účely § 255 ods. 1 CSP vychádzať z toho, že pomer úspechu strán konania je 15 018,12 : 9 589,47, t. j. 61 % : 39 %. Odvolací súd preto priznal žalobkyni voči žalovanému nárok na náhradu 22 % trov konania (výrok II).

55. Senát odvolacieho súdu prijal toto rozhodnutie jednomyseľne.

Poučenie:

– 14 – 28Co/6/2023

Krajský súd 28Co/6/2023-193
v Trnave IČS: 2120207192

Proti tomuto rozsudku je prípustné dovolanie za podmienok § 419 a § 420 CSP. Dovolanie možno podať v lehote dvoch mesiacov od doručenia tohto uznesenia na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. V dovolaní treba popri všeobecných náležitostiach podania (označenie súdu, ktorému je určené, spisovej značky a označenie veci, ktorej sa týka, označenie a podpis dovolateľa) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom, ktorý musí dovolanie a iné podania dovolateľa spísať, ibaže ide o prípady § 429 ods. 2 CSP.